

Для забезпечення процесів управління ризиками потрібні методи обробки ризиків:

Таблиця 2

Методи обробки ризиків у навчальному закладі

Процеси управління ризиками	Методи обробки
Планування управління ризиками	SWOT-аналіз, самоаналіз, експертне оцінювання
Планування реагування на ризики	Мінімізація ризику, мета-план, матриця пріоритетів, обробка ризику(залучення учасників, що впливають на розвиток подій, зниження ступеня ймовірності)
Якісний та кількісний аналіз ризиків	Матриця якісного аналізу, карта ризиків, аналіз чутливості, регресійний аналіз
Моніторинг та управління ризиками	Опитування, аналіз даних, інтерв'ювання, матриця оцінювання
Ідентифікація ризиків	Інтерв'ювання експертів, опитування, аналіз пропозицій, мозковий штурм, аналіз критичності, реєстри ризиків і бази даних, контроль переліки.

Тож ризик-менеджмент є дієвим інструментом управління в закладах освіти в сучасних умовах (політична та економічна нестабільність, інформаційних прогрес тощо). Основною метою ризик-менеджменту є забезпечення максимальної ефективності управління ризиками в закладах освіти. До найпоширеніших методів обробки освітніх ризиків відносять мета-план, SWOT-аналіз, мозковий штурм, карта ризиків, самоаналіз, опитування суб'єктів освітньої діяльності, матрицю пріоритетів тощо.

Література

- 1.Черненко Н. М. Ризик-менеджмент у закладах освіти: навч. посіб. Сер. «Управл. закл. освіти». Одеса: Ун-т Ушинського, 2020. 116 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/9759/1/Chernenko.%202020.pdf> (дата звернення 27.03.21).
- 2.Паславська І. С. Стан дослідження проблеми менеджменту-ризиків вищого навчального закладу. *Теорія та практика управлінської діяльності в умовах соціокультурних трансформацій*: матер. науко.-практ. конф. (26 квітня 2017 р., м. Старобільськ). Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2017. С. 135–140. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1912/teoria%20.pdf?isAllowed=y&sequence=3%20-%202> (дата звернення 27.03.21).
- 3.Управління підприємницьким ризиком / за заг. ред. Д. А. Штефанича. Тернопіль. Економічна думка, 2010. 224 с.
- 4.Черненко Н. М. Необхідність управління ризиками у закладах освіти. *Актуальні дослідження в соціальній сфері* : матер. шостої міжнар. наук.-практ. конф., 17 лист. 2015 р. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. С. 80–82.
- 5.Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент : теорія та практика: [навч. посіб.]. К. : ІВЦ «Вид-во «Політехніка», 2012. 200 с.

УДК 378.22.091.2:[006.015.5:37.013.2

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ І ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК ДО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

І. М. Зарішняк

Зміни в освіті насамперед зумовлені станом якості освітньої діяльності, що має забезпечувати належну організацію освітнього процесу й відповідати вимогам, встановленим законодавством. Передусім їх необхідність зазначена нормативними і локальними документами, що стосуються всіх рівнів освітньої діяльності. Інструментом оцінювання якості

освітньої діяльності у закладах всіх рівнів освіти є моніторинг. Зокрема, нормативно-правова основа моніторингової діяльності закладена розділом V Закону «Про освіту» (2017), розділом VI Закону «Про повну загальну середню освіту» (2020), розділом V Закону України «Про вищу освіту» (2014). Тому майбутніх фахівців із управління закладами освіти обов'язково потрібно готувати до здійснення такого засобу оцінювання освітньої діяльності.

Задля вирішення цього завдання до освітньої програми «Управління навчальним закладом у сфері освіти і виробничого навчання» другого рівня вищої освіти спеціальності «Освітні, педагогічні науки» введено освітню компоненту «Моніторинг якості освіти». Ця дисципліна покликана сформувати інтегральну компетентність магістрів з освітніх, педагогічних наук – зокрема, здатність розв'язувати складні завдання професійної діяльності, що характеризується невизначеністю умов і вимог і пов'язані із педагогічними інноваціями. Також моніторинг якості освіти формує: а) здатність аналізувати й структурувати проблеми закладу освіти з метою прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення їх реалізації; б) обізнаність здобувачів з різними рівнями суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу й розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

Цільовий блок підготовки здобувачів до моніторингу якості освітньої діяльності визначає особливість дисципліни «Моніторинг якості освіти» формувати спеціальні навички *Hard skills*, що ефективні для вирішення типових характерних завдань сфери освітнього менеджменту. Тому метою є формування цілісного уявлення про систему послідовних і систематичних заходів з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти у закладах освіти задля встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

Змістовно-організаційний блок передбачає розкриття змісту теоретичних засад моніторингу якості освіти. Здобувачів потрібно ознайомити із поняттями про якість освітнього процесу і якість освітньої діяльності як предмет педагогічного оцінювання, поняттями «моніторинг якості освіти» як інструмент її оцінювання. Складовими змісту дисципліни є питання організації і проведення моніторингу освіти, аналіз структурних моделей якості закладів різних рівнів освіти та характеристика основних напрямів зовнішньої і внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності. Детального висвітлення потребує нормативно-правова основа моніторингової діяльності у закладі освіти, зокрема, питання академічної доброчесності, ліцензування освітньої діяльності й акредитація освітньої програми, атестація та сертифікація педагогічних працівників тощо. Окремої уваги потребує аналіз підходів до діагностики якості освітнього процесу й методика самооцінювання діяльності закладу освіти. Актуальними для майбутньої професійної діяльності керівників закладів освіти є процедури самоаналізу діяльності закладів освіти. Здобувачів необхідно познайомити із технологією самооцінювання якості освітньої діяльності, оптимальними формами і методами його здійснення.

Практичного вирішення потребує розробка інструментів збору інформації для самооцінювання та формування переліку показників і критеріїв самооцінювання якості освітньої діяльності. Корисним буде знайомство здобувачів із посібником «Абетка директора» [1], рекомендаціями НАЗЯВО щодо критеріїв оцінювання якості освітньої програми [2]. Детально пропонуємо зупинитися на розкритті основних напрямів самооцінювання освітньої діяльності: особливостях моніторингу освітнього середовища закладу освіти, самоаналізі діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників, системі оцінювання освітньої діяльності здобувачів всіх рівнів і моніторингу управлінських процесів закладів освіти.

Організаційна структура навчальної дисципліни складається з таких основних елементів: організаційно-навчальної, самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти. Перший елемент передбачає засвоєння змісту щодо моніторингу якості освіти на всіх її рівнях. Засвоєння цього елемента здобувачами вищої освіти закладає підґрунтя для рівня відтворення, тлумачення та використання знань у повсякденному професійному

житті, формування вузькоспеціальних навичок *Hard skills*, ефективних для вирішення типових завдань, що характерні для сфери освітнього менеджменту. Радимо використовувати традиційну вступну лекцію і лекції-візуалізації й проблемні лекції. Закріплення умінь і навичок здобувачів відбувається за допомогою традиційних (виконання практичних завдань, усного опитування, тестування) та інтерактивних методів «Ток-шоу» (практичне заняття на тему «Система оцінювання освітньої діяльності здобувачів»), «Case study» (практичне заняття на тему «Теоретичні засади формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої і вищої освіти») та підсумкової лекції-конференції. Такі форми допоможуть здобувачам сформувати уміння визначити проблеми в освітній галузі загалом та в конкретному закладі освіти. Другий елемент – це виконання здобувачами самостійної роботи у формі есе, повідомлень сприяє практичному розвитку умінь використовувати нормативну, правову, локальну й довідкову документацію, новітні джерела з моніторингу освітньої діяльності. Цей елемент є вагомим, оскільки під час його оцінювання враховується умова дотримання дедлайнів й академічної доброчесності, що дисциплінує майбутніх фахівців. Третій елемент – виконання здобувачами індивідуальної роботи – це підготовка рефератів, наукових доповідей, презентацій та взаємооцінювання доповідей здобувачів. Під час виконання індивідуальних завдань здобувачі не лише висвітлюють відповідну наукову інформацію, а й показують своє ставлення до неї. Критерії оцінювання реферату або публікації: достатність обґрунтування актуальності обраної теми; структурно-логічна побудова роботи, якість теоретичного (практичного) дослідження, творчий підхід під час розкриття теми, відповідність висновків поставленим завданням; оформлення роботи відповідно вимогам стандарту; якість захисту роботи.

Таким чином, підготовка майбутніх керівників закладів освіти має забезпечувати дієвість цільового, змістовно-організаційного і діагностично-результативного компонентів, щоб сформувати цілісне уявлення фахівця освітньої галузі про моніторингову діяльність у закладах освіти. У підсумку формуються уміння розробляти просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотний зв'язок й оцінювати якість, а також здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Література

1. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Абетка директора: реком. до побуд. внутр. си-ми забезп. якості освіти у закл. заг. сер. освіти. Київ: Держ. служ. якості освіти, 2019. 240 с. https://dnu-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/i_zarishniak_donnu_edu_ua/ESSoT-XDCfdLvDdYNSJ6ExwBdXkHZrrDiPBR-PnVbdnF3A?e=n6aZAw (02.03.21).
2. Рекомендації щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми / за ред. А. П. Бутенко, О. В. Єременко, С. М. Квіта. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12.pdf> (дата звернення 15.03.21).

УДК 373.5.091

ДО ПРОБЛЕМИ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

І. М. Зарішняк, О. В. Коваль

Реформування системи освіти в Україні, запровадження моделі державно-громадського управління відкриває нові можливості щодо створення якісної та ефективної системи управління закладом загальної середньої освіти. Управлінське рішення як елемент управління має займати у цій системі одне із центральних місць, а суб'єкт його прийняття повинен володіти його технологією. Сучасний керівник закладу загальної середньої освіти